

På de flesta tunga avsnitten tillstyrker utskottet regeringens förslag till ny läroplan. På vissa punkter kommer man med klara förbättringar.

Utbildningsutskottet och läroplansreformen

□ □ Riksdagens utbildningsutskott har nu behandlat frågan om ny läroplan för grundskolan. Utskottets ställningstagande refereras i detta nr av SV på första och sista sidan.

En klar förbättring av regeringsförslaget gör utskottet beträffande tiden för SO-ämnena på högstadiet. Den föreslår utskottet till nuvarande 17 vtr mot 16 vtr i regeringsförslaget. Och samtidigt bibehålls tiden 11 vtr för tillval enligt regeringsförslaget. Utskottet har klarat denna ekvation genom att minska tiden för "fria aktiviteter" på högstadiet från 6 till 5 vtr. Detta resultat av utskottsbehandlingen är oväntat positivt mot bakgrund av att det i partimotionerna fanns majoritet för en nedskärning av tiden för tillval och därmed för B-språk. Den lektionsbundna tiden på högstadiets timplan har alltså utökats, en väg som följande anvisades i LR:s remissyttrande över SÖ:s läroplansförslag.

● Både försämring och förbättring

Utskottets behandling av alternativkurserna har lett till både försämring och förbättring i förhållande till regeringsförslaget. Försämringen innebär att själva kursuppdelningen i B-språk avvecklas redan från och med 1982/83 i stället för 1985/86 enligt regeringen. Detta är en rätt onödig markering. B-språken skulle mer än väl behövt denna längre övergångstid för att ställa om till undervisning utan nuvarande kursuppdelning. Förbättringen ligger i att de extra "alternativkursstimmar" som nu ingår i basresurserna för högstadiet uttryckligen skall bindas till B-språken när kursuppdelningen avvecklas. B-språken garanteras alltså i

den nya läroplanen samma resurser som hittills för att dela upp eleverna i grupper. På samma sätt är det en förbättring, att de särskilda "alternativkursstimmar" i engelska och matematik specialdestineras till dessa ämnen, även om man i det kommande utvecklingsarbetet skulle avstå från den nuvarande kursuppdelningen. Regeringsförslaget var oklart beträffande specialdestineringen av "extrastimmar" till de fyra ämnena.

När det gäller basresursernas disposition i övrigt kan noteras att utskottet klargör att musikämnet skall ha 4 lärarveckotimmar för de två lektionstimmar på högstadiet. Någon tvekan bör alltså inte råda om att musikämnet på detta stadium får delad klass. Inte heller är det någon tvekan om den utökning av basresurserna som föreslås för att öka valmöjligheterna på högstadiet.

● Bildämnet och tekniken får delad klass

När det gäller förstärkningsresursen har utskottet inget att invända mot de *utökningar* som föreslås av regeringen. Däremot påpekar utskottet att det inte kan ges några bindande centrala anvisningar om hur förstärkningsresursen skall *disponeras*. Detta är – som vi redan tidigare framhållit – formellt riktigt. Och regeringen hade såvitt vi förstår inte föreslagit några bindande anvisningar utan endast gjort sk motivuttalanden. Men vi utgår från att kommunerna liksom regeringen är positivt inställda till att ge bildämnet och tekniken resurser för delad klass på högstadiet liksom att ge möjlighet till mindre grupper för den viktiga färdighetsträningen på samma stadium.

Ett stort frågetecken måste sättas i kanten för utskottets uttalande, att man redan nu bör ange läsåret 1982/83 som riktpunkt för övergång till intagning i gymnasieskolan på grundval av höstterminsbetyget. Det är mycket förvånande att utskottet anser sig kunna göra detta uttalande, eftersom försöksverksamhet med sådan intagning ännu inte har inletts någonstans. Låt skolan först genomföra och utvärdera försöken! Sedan får vi se om och när det går att göra sådan intagning till ett reguljärt inslag.

Det kan vara motiverat att peka på några försämringar av regeringsförslaget som låg i motionsförslagen men som utskottet avvisar. Sålunda blir det inget av propän att man skall luckra upp kravet på lärarbehörighet inom tillvalsämnena. Inte heller vill utskottet gå med på ett motionskrav att avskaffa betyg i dessa ämnen. Det blir också ett välmotiverat avslag på motionsförslaget att skolan skall vara *skyldig* att i sin undervisning använda utomstående specialister utan lärarbehörighet. Utskottet menar att det räcker med de *möjligheter* i den vägen som skolan nu har.

● Utfallet bättre än väntat

Huvudintrycket av utskottets utlåtande om läroplanspropositionen är att regeringens förslag tillstyrks på de flesta tunga avsnitten. Från de utgångspunkter vi har att företräda kan vi konstatera, att utskottsbehandlingen lett till vissa försämringar men också till vissa förbättringar. Mot bakgrund av att ytterligare fler viktiga försämringar låg i "farans riktning", dvs i åtskilliga motionsförslag, är utfallet av utskottsbehandlingen bättre än väntat. ■

Problem med K-tid i grundskolan

□ □ För snart ett år sedan slöts ett arbetsavtal för lärarna inom det allmänna skolväsendet i samband med 1978 års avtalsuppgörelse. Avtalet innebar en paketslösning. Det gav de tre lärarförbundens största medlemsgrupper usk-sänkningar. För LR:s del medförde avtalet en sänkning för högstadiets klassföreståndare samt för alla MTG-lärare. Samtidigt infördes en speciell s k K-tid. En konsekvens av detta är att lärarna skall få ersättning om de fullgör kollektiv arbetstid om mer än fyra timmar per vecka under en begränsningsperiod om fyra veckor.

I arbetstidsavtalet fanns inte mindre än åtta olika protokollsanteckningar som rörde frågor vilka skulle diskuteras mellan parterna under den kommande avtalsperioden. Arbetet med att nå lösningar i dessa frågor har gått mycket trögt.

När det gäller närmare anvisningar för K-tiden på grundskolan har denna långsamma takt i förhandlingarna lett till att lärarorganisationerna nyligen såg sig föranlåtna att själva gå ut med anvisningar. Dessa anvisningar gällde det praktiska arbetet med K-tiden. Bl a berördes frågan om hur K skall beräknas för deltidsanställda samt hur K skall beräknas vid tjänstledighet av olika slag. SAV har först därefter utfärdat egna anvisningar. Dessa baseras emellertid inte på någon överenskommelse mellan parterna. Det är beklagligt att SAV:s anvisningar kommit ut först under vårterminens slutskede. Detta leder givetvis till problem när det gäller planeringen av skolarbetet för nästa läsår.

I anvisningarna från arbetsgivarverket

beträffande K-tid på grundskolan har också givits riktlinjer beträffande fria aktiviteter. Dessa har i vissa avseenden fått en olycklig utformning. Det är således inte meningen att fria aktiviteter skall läggas ut på vissa lärare i botten av det kollektiva lärararbetet och att därefter konferenser, vaktjänstgöring etc skall följa. Den uppfattningen kan man emellertid få om man läser SAV:s anvisningar okritiskt.

Enligt avtalet som slöts i fjol skall K-tid införas även på gymnasieskolan och övriga skolformer från den 1 juli 1979. Parterna skulle emellertid dessförinnan komma överens om definition av K-tiden för dessa skolformer samt förhandla om klassföreståndartid.

LR är ytterst tveksamt till att införa K-tid på gymnasieskolan och övriga skolformer redan nästa läsår. Den diskussion som förs kring K-tiden på grundskolan har visat att mycket stor osäkerhet råder om den praktiska utformningen. Det lämpligaste vore därför, enligt LR:s uppfattning, att först pröva K-tiden på grundskolan innan den införs på andra skolformer.

Några anvisningar för K-tid har givetvis ännu inte kunnat meddelas för gymnasieskolan. Sådana skulle inte heller kunna komma ut förrän en bit in på sommarferierna. Detta skulle innebära en mycket olycklig start för K-tidsverksamheten på dessa skolformer där en stor del av planeringsarbetet för nästa läsår redan ägt rum.

Parterna bör först studera hur arbetet med K-tid fungerar på grundskolan och därefter överväga det praktiska genomförandet på andra skolformer. Detta innebär

givetvis inte att LR släpper kravet på koppling K-tid – klassföreståndartid även här.

Förhandlingarna om hur morgonsamlingstid skall beräknas har ännu inte slutförts. Detta bör beaktas när man planerar för verksamheten på grundskolan inför nästa läsår.

När det gäller den kommunala vuxenundervisningen har parterna under året studerat förhållandena. Detta har inneburit besök på ett flertal Komvuxenheter av olika storlek och skiftande geografiskt läge. Efter avslutade fältstudier har LR presenterat yrkanden som innebär en sänkning av undervisningsskyldigheten för berörda lärare. LR har emellertid hittills inte erhållit några positiva besked från arbetsgivaren i dessa frågor.

Liknande fältstudier har även inletts när det gäller den kommunala högstskolan. LR kommer även där att så småningom presentera yrkanden om sänkning av undervisningsskyldigheten.

Som synes har arbetet med protokollsanteckningarna under det gångna läsåret inte inneburit att lärarorganisationerna fått något större gehör när det gäller kraven på ytterligare förbättringar. Arbetstidsfrågorna kommer även i fortsättningen att ges hög prioritet. Just nu behandlas arbetstidsfrågorna inom samtliga huvudorganisationer med tanke på 1980 års avtalsuppgörelse. Givetvis kommer LR att kräva att lärarna skall få samma förbättringar i sin arbetstid som förhoppningsvis skall komma även andra arbetstagare till del under de närmaste åren. ■